

مدل‌یابی رابطه بین جهت‌گیری مذهبی و سبک‌های دلبستگی با سرسختی روانشناختی با توجه به نقش میانجی سبک‌های هویت در نوجوانان

فرح دخت چینی: دکتری روانشناسی تربیتی، گروه روانشناسی، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران
 رامین تبرایی: استادیار، گروه روانشناسی، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران (* نویسنده مسئول) maharatbooks@gmail.com
 حسن میرزا حسینی: استادیار، گروه روانشناسی، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران

چکیده

کلیدواژه‌ها

سرسختی روانشناختی،
 جهت‌گیری مذهبی،
 سبک دلبستگی،
 سبک هویت،
 نوجوانان

زمینه و هدف: عوامل بسیاری در ارتقای سرسختی روانشناختی دانش‌آموزان نقش دارند. هدف این پژوهش، بررسی مدل میانجی سبک‌های هویت در پیش‌بینی سرسختی روانشناختی براساس جهت‌گیری مذهبی و سبک‌های دلبستگی در نوجوانان بود. **روش کار:** روش پژوهش توصیفی و از نوع تحلیل معادلات ساختاری بود. جامعه آماری پژوهش کلیه دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهر کاشان در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ بودند، که ۵۰۰ نفر به روش خوشه‌ای تصادفی انتخاب شدند. اطلاعات براساس پرسشنامه‌های سرسختی روانشناختی کوبا سا (۱۹۷۹) مقیاس سبک هویت سبک هویت (ISI-6G) (۱۹۹۲) و پرسشنامه جهت‌گیری مذهبی آلپورت وراس (۱۹۶۷) و سبک‌های دلبستگی کولینزورید (۱۹۹۰)، جمع‌آوری شد. داده‌ها به روش مدل‌یابی معادلات ساختاری و با استفاده از نرم افزار لیزرل ۸٫۸ و SPSS ۲۶ تجزیه و تحلیل گردید.

یافته‌ها: نتایج نشان داد، جهت‌گیری بیرونی به صورت منفی، و جهت‌گیری درونی به صورت مثبت با سرسختی روانشناختی رابطه معناداری داشتند. سبک دلبستگی ایمن به صورت مثبت و اجتنابی و دوسوگرا به صورت منفی با سرسختی روانشناختی رابطه معنادار داشتند. جهت‌گیری مذهبی بیرونی به صورت منفی با سبک اطلاعاتی و به صورت مثبت با سبک هنجاری و سردرگم رابطه معنادار داشتند. جهت‌گیری مذهبی درونی به صورت مثبت با سبک هویتی اطلاعاتی و به صورت منفی با سبک هنجاری و سردرگم رابطه معنادار داشتند. سبک هویتی اطلاعاتی به صورت مثبت و سبک هویتی هنجاری و سردرگم به صورت منفی با سرسختی روانشناختی رابطه معنادار داشتند. جهت‌گیری درونی، به صورت مثبت و جهت‌گیری مذهبی بیرونی به صورت منفی با میانجی‌گری سبک‌های هویت با سرسختی روانشناختی رابطه معنی‌دار داشتند. سبک دلبستگی ایمن به صورت مثبت و سبک‌های اجتنابی و دوسوگرا به صورت منفی با میانجی‌گری سبک‌های هویت با سرسختی روانشناختی رابطه معنادار داشت.

نتیجه‌گیری: براساس نتایج سرسختی روانشناختی را براساس جهت‌گیری مذهبی و سبک‌های دلبستگی، با میانجی‌گری سبک هویت را می‌توان پیش‌بینی کرد. دلبستگی ایمن با روش‌های تربیتی صحیح می‌تواند در تربیت مؤثر واقع شود. همچنین با آموزش‌هایی همچون: مهارت‌های حل مسأله، برقراری ارتباط مؤثر، مدیریت استرس و مهارت‌های زندگی، می‌توان سرسختی روانشناختی را تقویت کرد.

تعارض منافع: گزارش نشده است.

منبع حمایت‌کننده: حامی مالی ندارد.

شیوه استناد به این مقاله:

Chini FD, Tabraai R, Mirzahosseini H. Modeling the Relationship between Religious Orientation and Attachment Styles with Psychological Hardiness with Regard to the Mediating Role of Identity Styles in Adolescents. Razi J Med Sci. 2025(1 Jul);32.75.

Copyright: ©2024 The Author(s); Published by Iran University of Medical Sciences. This is an open-access article distributed under the terms of the CC BY-NC-SA 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.en>).

*انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با CC BY-NC-SA 4.0 صورت گرفته است.

Modeling the Relationship between Religious Orientation and Attachment Styles with Psychological Hardiness with Regard to the Mediating Role of Identity Styles in Adolescents

Farah Dokht Chini: PhD student in Educational Psychology, Department of Psychology, Qom Branch, Islamic Azad University, Qom, Iran

Ramin Tabraei: Assistant Professor, Department of Psychology, Qom Branch, Islamic Azad University, Qom, Iran (* Corresponding Author) Ramintabaraei@gmail.com

Hasan Mirzahosseini: Assistant Professor, Department of Psychology, Qom Branch, Islamic Azad University, Qom, Iran

Abstract

Background & Aims: Psychological hardiness, as a valuable psychological ability, has a positive effect on people's health. Toughness is provided by various sources, including religion (7). Religion plays a major role in mental health and increasing people's stubbornness (6). Attachment also plays an important role in creating and maintaining the stubbornness of people. The study of Neria et al (2001) showed that the secure attachment style has a positive relationship with the general stubbornness and the avoidant and ambivalent styles have a negative relationship with the aforementioned variables. Another factor in predicting stubbornness is identity. Studies show that there is a relationship between informational identity style and psychological toughness (17, 18). "Religion" also plays a fundamental role in the formation of "identity." The research of Berzonski et al. (2013) showed that informational identity style has a positive relationship with values (20). The aim of this study was to investigate the structural model of psychological toughness based on religious orientation and attachment styles with the mediation of identity styles in adolescents.

Methods: The current research is a theoretical research and its design was descriptive correlation and structural equation modeling. The statistical population of the research included all Second period of high school students of kashan city with an average age of 16-19 years who study in the schools of kashan city in the academic year of 1401-1402. To determine the sample size, criteria related to the statistical method of structural equations were used. In this method, it is necessary to have a high sample size so that all measurement errors and fit indices can be estimated correctly. Accordingly, the sample size should not be less than 300 people. As the number of samples is more and closer to 500, the amount of errors will be reduced and the correct model will fit correctly (21).

The criteria for entering the study included: education in the second year of high school, declaration of informed consent and the age of 16-19 years, and the criteria for exiting the study also included: unwillingness to cooperate, distortion of the questionnaires. The information needed for the research was collected through Kubasa's Psychological Hardiness Questionnaires (1979), Identity Style Scale (6G-ISI) (1992), Alport & Ross Religious Orientation Questionnaire (1967), and Collins & Raed's Attachment Styles Questionnaire (1990). Lisrel v8.8 and spss 26 softwares were used to analyze the data by structural equation modeling.

Results: Based on the results the descriptive findings, the average age was 17.02, with a standard deviation of 81.0, indicating a normal distribution based on skewness and kurtosis measurements. Among the research participants, 195 (39%) were boys, 286 (57.2%) were girls. Regarding educational levels, 30.2% were in the tenth grade, 35.4% in the eleventh grade, and 23.4% in the twelfth grade. The reported indices in structural equation analysis indicate the desired fit between data and the model. Consequently, the collected empirical data by the researcher confirms and demonstrates that the developed theoretical model, based on the research literature, effectively explains the students' resilience in the context of their religious orientation and attachment styles, mediated by identity styles among students in Kashan City. The explained variance of hardiness, through the linear combination of exogenous variables and mediation, is 0.28, indicating that the linear combination of religious

Keywords

Religious orientation,
Attachment,
Psychological Hardiness,
Identity,
Adolescent

Received: 01/03/2025

Published: 01/07/2025

orientation, attachment styles, and identity styles accounts for 28% of the variations in hardiness changes.

Based on the results, external religious orientation ($p < 0.01$, $\beta = 0.21$), internal religious orientation ($p < 0.01$, $\beta = 0.23$), and secure attachment style ($p < 0.01$, $\beta = 0.17$) directly predicted hardiness. Internal religious orientation ($p < 0.01$, $\beta = 0.04$) and secure attachment style ($p < 0.05$, $\beta = 0.03$) predicted hardiness through the mediation of identity styles. Informational identity style ($p < 0.05$, $\beta = 0.10$) and normative identity style ($p < 0.05$, $\beta = 0.18$) directly predicted hardiness. external religious orientation ($p < 0.01$, $\beta = 0.13$) and Internal religious orientation ($p < 0.01$, $\beta = 0.18$) directly predicted informational identity style, Internal religious orientation ($p < 0.05$, $\beta = 0.12$) directly predicted normative identity style. Also, the model was extracted based on standard coefficients based on t-statistics using Lisrel software. The results obtained in this research showed that external orientation negatively, internal orientation positively and secure attachment style are positively related to the mediation of identity styles with psychological hardiness in a significant way.

Also, in this research, it was found that internal orientation and secure attachment style have a positive relationship with the mediation of identity styles and psychological hardiness. Informational identity style positively and normative identity style negatively had a significant relationship with psychological hardiness. It that another significant relationship that was proven in this research was the relationship between negative external orientation and positive internal orientation with informational identity style and negative internal orientation with normative identity style. This research finding is in line with the findings of Seyed Mirzaei et al, (2022) (8); Kazemi et al, (2022) (12). Another finding of this study was the relationship between stubbornness and attachment. The results of this research are in line with the findings of Fakhri et al. (2016) (14); Latif & Ranjbarian, (2019) (15).

Another finding is that there was a relationship between "identity styles" and "psychological hardiness". This is in line with the findings of Momeni Joo et al (2022) (17). The results of this research are in line with the findings of Fakhri et al. (2016) (14); Latif & Ranjbarian (2019) (15). Another finding was that there was a relationship between "identity styles" and "psychological toughness", which is in line with the findings of Momeni Joo et al (2022) (17). Another finding was that external religious orientation had a negative and positive internal religious orientation with informational identity style. This finding was consistent with the research results of Afzal et al (2020), (19) and Seddiqi Arfai et al (2021), (20).

Conclusion: The results of the data analysis showed that religious orientation and attachment style, with the mediation of identity styles, have been able to predict the psychological toughness of students. The relationship and harmony of the three variables of religious orientation, identity style, and psychological toughness indicates that psychological toughness can be improved by developing inner religion and improving identity style. increased in the students. Adolescents with a religious orientation and a high level of religiosity experience more psychological toughness in dealing with life and academic problems and can overcome problems. On the other hand, identity style is a variable that can strengthen the relationship between attachment style or psychological toughness. In this way, students with an improved attachment style and a stable identity lead to the promotion of psychological toughness. With the increase of religion and the development of attachment styles and the mediation of identity style, the psychological toughness of students is improved. It is suggested that psychological toughness can be increased with training such as: problem solving skills, establishing effective communication, stress management and life skills.

Conflicts of interest: None

Funding: None

Cite this article as:

Chini FD, Tabraai R, Mirzahosseini H. Modeling the Relationship between Religious Orientation and Attachment Styles with Psychological Hardiness with Regard to the Mediating Role of Identity Styles in Adolescents. Razi J Med Sci. 2025(1 Jul);32.75.

Copyright: ©2024 The Author(s); Published by Iran University of Medical Sciences. This is an open-access article distributed under the terms of the CC BY-NC-SA 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.en>).

***This work is published under CC BY-NC-SA 4.0 licence.**

مقدمه

سرسختی روانشناختی یکی از سازه‌های روانشناسی مثبت‌نگر است که، به عنوان یک توانمندی روانشناختی ارزشمند به شمار می‌آید و به معنای ترکیبی از نگرشها و باورهایی می‌باشد که به فرد انگیزه و جرأت می‌دهد تا در مواجهه با موقعیتهای تنش‌زا به طور سرسختانه مقاومت کند و از میان آنها راهی به سوی رشد و تعالی یابد (۱). این سازه شخصیتی سبب می‌شود تا فرد قادر به حل کارآمد استرس‌ها، مشکل‌ها و چالش‌های درون فردی و بین فردی باشد و از آن همانند یک منبع مقاومت و سپر در مواجهه با آنها استفاده نماید (۲). این ویژگی شخصیتی سازه پیچیده و چند مولفه‌ای است (۳، ۴) که بر مبنای نظریه کوبا سا (۱۹۷۹) دارای سه مولفه، کنترل، تعهد و چالش می‌باشد (۵). پژوهش‌ها نشان داده سرسختی روانشناختی، فشارزا بودن حوادث و همچنین برانگیختگی روانی جسمانی حاصل از حوادث را کاهش می‌دهد و تاثیر مثبتی بر سلامتی افراد دارد و به احتمال بیشتری افراد احساس رضایت از زندگی می‌کنند و از سلامت روانی و جسمی برخوردار می‌باشند (۶). با توجه به اهمیت و ضرورت سرسختی روانشناختی و بر اساس نظریات و پژوهش‌های انجام شده، معنادهی به موقعیتهای دشوار و چالش‌انگیز، همواره یکی از مؤلفه‌های اصلی سرسختی روانشناختی به شمار می‌آید (۳). این معنا می‌تواند از منابع مختلفی تأمین شود، ولی یکی از مهمترین و اصلی‌ترین منابع آن، مذهب و جهت‌گیری مذهبی است (۷)، که به عنوان تعدیل‌کننده آسیب‌های جسمانی و روانی، افراد می‌باشد. جهت‌گیری مذهبی توسط آلپورت Allport و همکاران (۱۹۶۷) تعریف شده است و نشان دهنده نگرش فرد نسبت به مذهب می‌باشد (۸). جهت‌گیری مذهبی به تعبیر آلپورت اشاره به روشی است که انسانها در قبال باورهای دینی‌شان اخذ می‌کنند و اینکه چگونه آن باورها به کار می‌برند. به نظر آلپورت و راس (Allport & Ross) (۱۹۶۷) نگاه کردن به دین یک هدف و اینکه میتواند شکل زندگی ما را بسازد جهت‌گیری مذهبی درونی نامیده شده و سعی برای به دست آوردن پاداشهای بیرونی به واسطه عملکردهای دینی را «جهت‌گیری مذهبی بیرونی»

نام‌گذاری کرده‌اند (۹). در خصوص متغیرهای همبسته با جهت‌گیری مذهبی و پیشبین‌های آن، پژوهش‌های متعددی صورت گرفته که نشان می‌دهد باورهای دینی در سلامت روان افراد نقش عمده‌ای دارد، که این فرایند به سازگاری اجتماعی افراد، به ویژه در موقعیتهای چالش‌انگیز زندگی روزمره کمک می‌کند. پژوهش‌ها نشان می‌دهد، عقاید مذهبی با ایجاد معنادهی سازنده، می‌توانند افراد را برای رویارویی و مدیریت بسیاری از چالش‌ها توانمند سازند و سرسختی آنها را افزایش و آسیب‌پذیری آنان را به مسائل زندگی روزانه کاهش دهند (۶). مطالعات نشان داده که بین جهت‌گیری مذهبی و سرسختی روانشناختی رابطه وجود دارد، افراد دارای جهت‌گیری مذهبی درونی نسبت به افراد دارای جهت‌گیری مذهب بیرونی از سرسختی روانشناختی بیشتری برخوردارند (۱۰، ۱۱) و به احتمال کمتری در پاسخ به تنش، دچار آسیب‌های جسمانی و روانی شوند (۱۲). در بررسی دیگری مشخص شد که سرسختی روانشناختی و مؤلفه‌های آن در افراد دارای سطوح مختلف دینداری متفاوت است (۱۳).

دلبستگی نیز از جمله عواملی است که به نظر می‌رسد بتواند نقش مهمی در ایجاد و ابقای سرسختی افراد ایفا کند. در تطابق با نظریه دلبستگی بالبی (۱۹۹۶)، افراد با سبک‌های دلبستگی متفاوت متفاوتی در موقعیتهای تنش‌زا عمل می‌کنند. سازه دلبستگی که در ابتدا برای توصیف ویژگی‌های روابط هیجانی بین کودک و مراقبش بود به فرآیند شکل‌گیری و قطع شدن پیوندهای عاطفی اشاره دارد. اما بعدها به روابط نزدیک (صمیمانه) بزرگسالان گسترش یافت. پژوهش‌هایی نیز رابطه بین سبک دلبستگی و سرسختی را بررسی کرده‌اند (۱۴). مطالعه فارسی‌جانی همکاران (۲۰۲۲) نشان داد که سبک دلبستگی ایمن رابطه مثبتی با سرسختی کلی و همچنین مؤلفه‌های تعهد، کنترل و چالش دارد و از طرفی سبک‌های اجتنابی و دوسوگرا با متغیرهای مذکور رابطه‌ای منفی دارد. دلبستگی ایمن منجر به شکل‌گیری راهبردهای غیرانطباقی تنظیم هیجان می‌شود. افراد دلبسته ایمن‌قادر به تشکیل ارتباطات نزدیک

هویت اطلاعاتی دارند، محتوای مذهب را به صورت عمیق و معنادار پردازش کرده، مطابقت محتوای مذهب را با معیارهای شخصی خود، منتقدانه بررسی می کنند. ولی افراد دارای سبک هویت سردرگم/اجتنابی، محتوای مذهب را به صورت سطحی تفسیر می کنند (۱۹). زیرا احتمالاً این گروه، توانایی اندکی در نظم دهی هیجانی دارند و از پرسش های شخصی و دشوار درباره مذهب پرهیز می کنند. افراد دارای سبک هویت هنجاری، مذهبی ترند. برخی از پژوهشها در بررسی هویت از مدل سبکهای هویت برزونسکی و در بررسی مذهب از مدل جهت گیری مذهبی آلپورت استفاده کرده اند. به عنوان مثال، پژوهش (۲۰۰۵) Watson and Maurice نشان داد سبک اطلاعاتی با جهت گیری درونی و علاقه مذهبی، رابطه مثبت دارد. همچنین، سبک هنجاری با جهت گیری درونی و ناپردباری در برابر ابهام، ارتباط مستقیمی دارد. سبک سردرگم/اجتنابی با جهت گیری بیرونی مرتبط است. مذهب در شکل گیری هویت نقش اساسی دارد (۲۰). با توجه به اینکه، یکی از اساسی ترین مسائل در نوجوانی، هویت است و هویت یابی جوانان، به ویژه دانش آموزان و انواع سبکهای هویتی آنان، آثار و پیامدهای فراوانی در زندگی فردی و اجتماعی آنان دارد و همچنین شکل گیری هویت نوجوان و غنا بخشیدن به فلسفه زندگی آنها در سایر مراحل زندگی، به ویژه در پابندی به اعتقادات مذهبی مؤثر است. بنابراین، این نوشتار با رویکرد روان شناسی اجتماعی، میکوشد به این پرسش پاسخ دهد که آیا جهت گیری مذهبی و سبک دلبستگی بامیانجی گری سبکهای هویت سرسختی روانشناختی را پیش بینی می کند؟

روش کار

روش پژوهش حاضر بر حسب هدف از نوع پژوهش بنیادی کاربردی بود. با توجه به نحوه گردآوری داده ها، از نوع همبستگی با روش مدل معادلات ساختاری انجام شد. این طرح پژوهشی در کارگروه/کمیته اخلاق پژوهش دانشگاه علوم پزشکی کاشان با کد اخلاق IR.KAUMS.REC.1401.020 تصویب شد. جامعه

و صمیمی و رضایت بخش هستند که این عوامل با سطح سلامت روانی رابطه مثبت دارد (۱۵). یکی دیگر از عوامل فردی در پیش بینی سرسختی روان شناختی، فرایند تکاملی هویت است. جدیدترین نظریه هویت، نظریه سبک های هویت برزونسکی Berzonsky (۲۰۱۳) است. از نظر او هویت افتراق و تمیزی است که فرد بین خود و دیگران می گذارد. یک هویت پایدار نقش مهمی در عزت نفس و ارزیابی خود و دیگران داشته و در عملکرد فرد نسبت به خود و دیگران نقش مهمی دارد. برزونسکی (۲۰۱۳) برای مطالعه شباهت و تفاوت افراد در شکل دهی فرایند هویت سه سبک هویت را شناسایی کرده است که شامل سه سبک هویت اطلاعاتی، هنجاری، سردرگم/اجتنابی می باشد. افراد با سبک هویت اطلاعاتی دارای راهبردهای مسئله مدار هستند اهداف شغلی و تحصیلی روشنی دارند. افراد با سبک سردرگم/اجتنابی از راهبردهای هیجان مدار استفاده می کنند و از واقعیت های تصمیم گیری اجتناب می کنند و دارای راهبردهای شناختی ناکارآمدی هستند. افراد دارای سبک هنجاری بیشتر نگران برآورده ساختن انتظارات افراد مهم در زندگی خود بوده و خود را در قالب سندهای جمعی مذهب خانواده و ملیت تعریف می کنند (۱۶). مطالعات نشان می دهد که بین سبک هویت اطلاعاتی و سرسختی روان شناختی رابطه وجود دارد (۱۷، ۱۸). «مذهب» در شکل گیری «هویت» نیز نقش اساسی دارد. در برخی از پژوهش ها، هویت، وابسته به مذهب تلقی شده است. نتایج پژوهش آدامز و اسمیت (Adams & Smith) (۱۹۹۶) نشان داد هویت موفق با جهت گیری مذهبی درونی ارتباط دارد و سبک هویت سردرگم با جهت گیری مذهبی بیرونی مرتبط است. یافته های پژوهش برزونسکی و همکاران (۲۰۱۳) نشان داد، سبک هویت اطلاعاتی با ارزش ها، رابطه مثبت دارد.

در حالی که سبک هویت هنجاری با ارزش هایی همچون امنیت و سنت، ارتباط مثبت دارد. در نهایت، در نحوه رویکرد افراد یا جلوگیری از ایجاد حساسی هویتی ممکن است ارزش ها نقش داشته باشد (۱۶) در مجموع، پژوهش ها نشان می دهد افرادی که سبک

آماري اين پژوهش کليه دانش‌آموزان مقطع دوم متوسطه شهر کاشان در سال تحصيلي ۱۴۰۲-۱۴۰۱ مشغول به تحصيل بودند. براي تعيين حجم نمونه از ملاکهای مربوط به روش آماری معادلات ساختاری استفاده شد. در اين روش لازم است حجم نمونه بالا باشد تا تمام خطاهای اندازه‌گیری و شاخص‌های برازش به درستی برآورد شود. بر اين اساس کف نمونه نباید کمتر از ۳۰۰ نفر باشد. هر قدر تعداد نمونه بیشتر و به ۵۰۰ نزدیکتر باشد میزان خطاها کاهش یافته و مدل صحیح به درستی برازش خواهد شد. بر اين اساس با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای ۵۰۰ نفر در نظر گرفته شد (۲۱). بعد از دریافت مجوزهای لازم از دانشگاه و ارائه به مدارس جهت اجرای ابزارهای پژوهش حاضر، با همکاری دبیران مقطع مورد نظر پرسشنامه در اختیار دانش‌آموزان مقطع مربوطه قرار گرفته و تکمیل گردید. ملاکهای ورود به پژوهش شامل: تحصيل در دوره دوم دبیرستان، اعلام رضایت آگاهانه و سن ۱۶ تا ۱۹ سال و ملاکهای خروج از پژوهش نیز شامل: عدم تمایل به همکاری، مخدوش بودن پرسشنامه‌ها بود. پس از جمع‌آوری داده‌ها پرسشنامه‌ها تحليل گردید. ابزار گردآوری داده‌های تحقيق در ادامه آورده شده است.

ابزار پژوهش مقیاس سرسختی کوپاسا: مقیاس سرسختی کوپاسا (۱۹۷۹) یک پرسشنامه خود گزارش‌دهی است که دارای ۵۰ ماده و سه خرده مقیاس کنترل، تعهد و مبارزه‌جویی را می‌سنجد. در ایران از جمله (Kiamarci ۲۰۰۶) اعتبار به روش آلفای کرونباخ مقیاس سرسختی و خرده مقیاسهای تعهد، کنترل و مبارزه‌جویی به ترتیب ضرایب ۰/۸۶، ۰/۸۳، ۰/۷۲، ۰/۶۹ گزارش کرده است. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۴ بدست آمد که نشان دهنده پایایی معنادار این پرسشنامه است.

پرسشنامه جهت‌گیری مذهبی: این پرسشنامه توسط Allport & Ross (۱۹۶۷) ساخته شده و دارای ۲۱ ماده است که ۱۲ ماده آن مربوط به جهت‌گیری مذهبی بیرونی (گویه‌های ۱ تا ۱۲) و ۹ ماده آن مربوط به جهت‌گیری مذهبی درونی (گویه‌های ۱۳ تا ۲۱)

است. نمره‌گذاری پرسشنامه براساس طیف لیکرت است. پایایی این پرسشنامه توسط (Janbozergi ۱۹۹۹) با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۴ مورد تأیید قرار گرفت. اعتبار این مقیاس در پژوهش حاضر آلفای کرونباخ هر یک از خرده مقیاسهای جهت‌گیری مذهبی بیرونی و درونی به ترتیب ۰/۷۲، ۰/۷۶ به دست آمد.

پرسشنامه سبک دلبستگی کولینز: این پرسشنامه مشتمل بر ۱۸ ماده است. کولینز و رید (۱۹۹۰) نشان دادند که مقادیر آلفای کرونباخ در تمامی موارد مساوی یا بیش از ۰/۸۰ است و میزان قابلیت اعتماد به دست آمده بالا است حمیدی (۱۳۸۲) با استفاده از روش باز آزمون نشان داد که این آزمون در سطح ۰/۹۵ قابل اعتماد است. به منظور بررسی پایایی پرسشنامه سبک‌های دلبستگی در پژوهش جد بابایی (۱۴۰۱)، ضریب آلفای کرونباخ برای هر یک از خرده مقیاس‌ها محاسبه شد. نتایج حاکی از ضریب آلفای (۰/۶۷) برای سبک دلبستگی ایمن (۰/۶۱) سبک دلبستگی اجتنابی و (۰/۸۵) برای سبک دلبستگی دو سوگرا است. در پژوهش حاضر، ضریب آلفای کرونباخ برای هر یک از خرده مقیاس‌ها محاسبه شد. نتایج حاکی از ضریب آلفای (۰/۸۹) برای سبک دلبستگی ایمن (۰/۸۱) سبک دلبستگی اجتنابی و (۰/۷۸) برای سبک دلبستگی دوسوگرا بود.

مقیاس سبک هویت (ISI-6G): پرسشنامه سبک‌های هویت را برزونسکی (۱۹۸۹) برای ارزیابی سبک‌های هویت اطلاعاتی، هنجاری، سردرگم/اجتنابی تدوین کرد. در این ابزار، تعهد هویت نیز جداگانه اندازه‌گیری می‌شود. این پرسشنامه، شامل ۴۰ پرسش با پاسخ‌هایی در طیف لیکرت ۵ درجه‌ای است. ۱۱ پرسش این پرسشنامه مربوط به سبک اطلاعاتی، ۹ پرسش مربوط به سبک هنجاری، ۱۰ پرسش مربوط به سبک سردرگم/اجتنابی و ۱۰ پرسش به میزان تعهد را اندازه‌گیری می‌کند. پرسش‌های ۱ و ۹ و ۱۴ و ۲۰ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شود. اعتبار مقیاس به روش آلفای کرونباخ، به ترتیب برای سبک‌های اطلاعاتی، هنجاری و سردرگم/اجتنابی در مطالعه Berzonsky،

یافته‌ها

قبل از بررسی فرضیه های پژوهش ابتدا یافته های توصیفی بررسی شد. بر اساس یافته‌های پژوهش میانگین و انحراف معیار متغیر سن دانش آموزان به ترتیب ۱۷/۰۲ و ۰/۸۱ بود. ۱۹۵ نفر از شرکت کنندگان در پژوهش (۳۹ درصد) پسر ۲۸۶ نفر (۵۷/۲) در صد دختر بودند. ۳۰/۲ درصد در پایه دهم، ۳۵/۴ درصد در پایه یازدهم و ۲۳/۴ درصد در پایه دوازدهم مشغول به تحصیل بودند. جدول (۱) یافته‌های توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد. بر اساس نتایج جدول ۱ دانش آموزان در تنظیم هیجان با میانگین ۲۹/۹ و انحراف معیار ۹/۷ حداقل نمره ۱۲ و حداکثر نمره ۵۹ را کسب کردند. در سبک اطلاعاتی هویت با میانگین ۳۲/۲۷ و انحراف معیار ۱۰/۳۲ حداقل نمره ۱۱ و حداکثر نمره ۵۲ را کسب کردند. در سبک هویت هنجاری با میانگین ۲۹/۰۱ و انحراف معیار ۹/۷۱ حداقل نمره ۱۱ و حداکثر نمره ۴۶

(1997)، ۰/۶۲، ۰/۶۶ و ۰/۷۳ گزارش شده است. Ghazanfari (۱۳۸۲) این آزمون را به فارسی ترجمه کرد و در نمونه دانشجویی اعتباریابی شده است. در پژوهش (۱۳۸۲) Ghazanfari، اعتبار با روش ضریب آلفای کرونباخ و بازآزمایی و روایی با روش تحلیل عاملی اکتشافی و تعیین همبستگی مقیاس با سایر مقیاس‌های هویت مطلوب نسخه فارسی این ابزار در ایران را گزارش کرده است (۲۲). در پژوهش حاضر، ضرایب اعتبار به روش آلفای کرونباخ برای سبک‌های اطلاعاتی، هنجاری و سردرگم/اجتناب، به ترتیب ۰/۷۲، ۰/۸۲ و ۰/۷۳ محاسبه شد که نشان دهنده پایایی معنادار این پرسشنامه است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از میانگین و انحراف معیار، حداقل، حداکثر، خطای معیار برآورد و ضریب همبستگی، تحلیل معادلات ساختاری، استفاده شده است. برای تحلیل داده‌ها از نرم‌افزارهای SPSS 26 و LISREL 8.8 استفاده شد.

جدول ۱- یافته‌های توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش

متغیر	تعداد	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار	خطای معیار برآورد	کجی	کشیدگی
سرسختی روانشناختی	۵۰۰	۸	۱۳۲	۸۹/۵۸	۲۸/۲۷	۱/۲۶	-۰/۶۷	-۰/۳۴
تعهد	۵۰۰	۰	۴۴	۲۹/۴۴	۹/۶۳	۰/۴۳	-۰/۵۰	-۰/۶۸
چالش	۵۰۰	۲	۴۳	۲۵/۴۰	۹/۲۵	۰/۴۱	-۰/۳۸	-۰/۴۷
کنترل	۵۰۰	۳	۵۴	۳۴/۷۳	۱۲/۴۰	۰/۵۵	-۰/۵۹	-۰/۵۸
سبک اطلاعاتی	۵۰۰	۱۱	۵۲	۳۲/۲۷	۱۰/۳۲	۰/۴۶	-۰/۶۵	-۰/۶۵
سبک هنجاری	۵۰۰	۱۱	۴۶	۲۹/۰۱	۹/۷۱	۰/۴۳	-۰/۳۲	-۱/۰۵
سبک سردرگم	۵۰۰	۱۱	۵۰	۲۷/۱۹	۱۰/۷۷	۰/۴۸	۰/۱۹	-۱/۲۳
جهت گیری بیرونی	۵۰۰	۱۲	۴۷	۲۸/۵۹	۹/۶۲	۰/۴۳	۰/۲۲	-۱/۰۲
جهت گیری درونی	۵۰۰	۱۰	۴۷	۲۶/۶۲	۹/۶۶	۰/۴۳	۰/۲۷	-۰/۸۵
سبک ایمن	۵۰۰	۵	۲۵	۱۳/۸۸	۴/۹۱	۰/۲۲	۰/۳۱	-۰/۷۹
سبک اجتنابی	۵۰۰	۵	۳۶	۱۴/۷۳	۴/۹۸	۰/۲۲	۰/۹۲	۱/۲۴
سبک دوسوگرا	۵۰۰	۵	۳۰	۱۴/۸۵	۵/۱۲	۰/۲۲	۰/۱۲	-۰/۴۸

جدول ۲- شاخص‌های برازش مدل پیش‌بینی سرسختی روانشناختی

شاخص‌های آماری							
χ^2	Df	$\frac{\chi^2}{df}$	NFI	CFI	GFI	SRMR	RMSEA[CI90%]
۴۹/۰۶	۱۹	۲/۵۸	۰/۹۴	۰/۹۵	۰/۹۶	۰/۰۴۶	۰/۰۷۷(۰/۰۷۴/۰/۰۹۲)

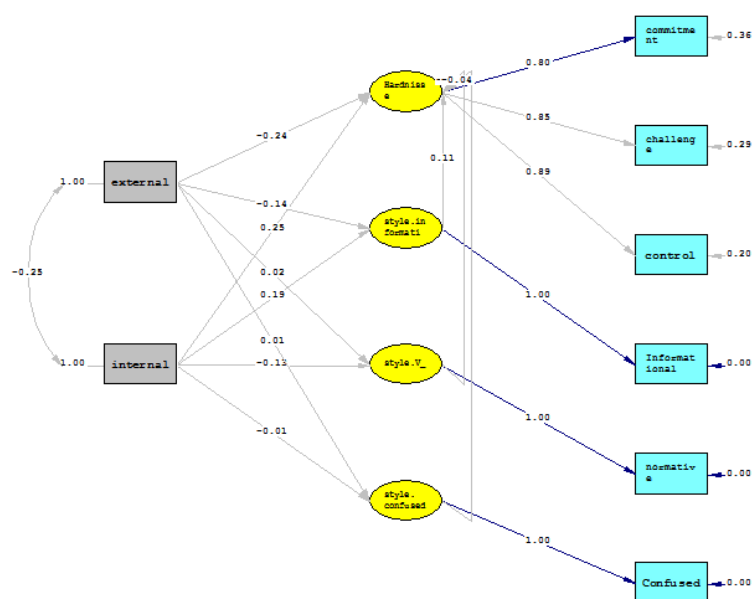
جدول ۳- برآوردهای اثرات مستقیم، غیر مستقیم و کل متغیرهای برونزا و میانجی بر سرسختی روانشناختی

متغیرها		اثرات مستقیم		اثرات غیر مستقیم		اثرات کل	
		β	T	β	T	β	T
سرسختی روانشناختی ← جهت گیری بیرونی	-۰/۲۱	-۴/۸۱**	-۰/۰۱	-۱/۱۸	-۰/۲۲	-۵/۰۲**	-۵/۰۲**
سرسختی روانشناختی ← جهت گیری درونی	۰/۲۳	۵/۱۰**	۰/۰۴	۲/۹۶**	۰/۲۷	۵/۹۴**	۵/۹۴**
سرسختی روانشناختی ← سبک ایمن	۰/۱۷	۳/۴۶**	۰/۰۳	۲/۲۲**	۰/۲۰	۲/۹۶**	۲/۹۶**
سرسختی روانشناختی ← سبک اجتنابی	-۰/۰۴	-۰/۷۳	-۰/۰۱	-۰/۷۰	-۰/۰۴	-۰/۸۸	-۰/۸۸
سرسختی روانشناختی ← سبک دوسوگرا	۰/۰۳	۰/۶۰	-۰/۰۱	-۰/۷۵	۰/۰۲	۰/۴۱	۰/۴۱
سرسختی روانشناختی ← سبک اطلاعاتی	۰/۱۰	۴/۶۲**	-	-	۰/۱۰	۴/۶۲**	۴/۶۲**
سرسختی روانشناختی ← سبک هنجاری	-۰/۱۸	-۵/۲۳**	-	-	-۰/۱۸	-۵/۲۳**	-۵/۲۳**
سرسختی روانشناختی ← سبک سردرگم	-۰/۰۴	-۰/۱۱	-	-	-۰/۰۴	-۰/۱۱	-۰/۱۱
سبک اطلاعاتی ← جهت گیری بیرونی	-۰/۱۳	-۲/۹۱**	-	-	-۰/۱۳	-۲/۹۱**	-۲/۹۱**
سبک اطلاعاتی ← جهت گیری درونی	۰/۱۸	۴/۰۸**	-	-	۰/۱۸	۴/۰۸**	۴/۰۸**
سبک هنجاری ← جهت گیری بیرونی	۰/۰۰۱	-۰/۰۱	-	-	۰/۰۰۱	-۰/۰۱	-۰/۰۱
سبک هنجاری ← جهت گیری درونی	-۰/۱۲	-۲/۵۲*	-	-	-۰/۱۲	-۲/۵۲*	-۲/۵۲*
سبک سردرگم ← جهت گیری بیرونی	۰/۰۰۱	۰/۰۲	-	-	۰/۰۰۱	۰/۰۲	۰/۰۲
سبک سردرگم ← جهت گیری درونی	-۰/۰۱	-۰/۱۱	-	-	-۰/۰۱	-۰/۱۱	-۰/۱۱
سبک اطلاعاتی ← سبک ایمن	-۰/۰۱	-۰/۱۴	-	-	-۰/۰۱	-۰/۱۴	-۰/۱۴
سبک اطلاعاتی ← سبک ایمن	-۰/۱۵	-۲/۸۴**	-	-	-۰/۱۵	-۲/۸۴**	-۲/۸۴**
سبک اطلاعاتی ← سبک ایمن	-۰/۰۶	-۱/۱۰	-	-	-۰/۰۶	-۱/۱۰	-۱/۱۰
سبک هنجاری ← سبک اجتنابی	-۰/۰۸	-۱/۶۰	-	-	-۰/۰۸	-۱/۶۰	-۱/۶۰
سبک هنجاری ← سبک اجتنابی	۰/۰۱	۰/۱۵	-	-	۰/۰۱	۰/۱۵	۰/۱۵
سبک هنجاری ← سبک اجتنابی	-۰/۰۴	-۰/۷۰	-	-	-۰/۰۴	-۰/۷۰	-۰/۷۰
سبک سردرگم ← سبک دوسوگرا	-۰/۰۹	-۱/۸۶	-	-	-۰/۰۹	-۱/۸۶	-۱/۸۶
سبک سردرگم ← سبک دوسوگرا	-۰/۰۲	-۰/۳۵	-	-	-۰/۰۲	-۰/۳۵	-۰/۳۵
سبک سردرگم ← سبک دوسوگرا	۰/۰۷	۱/۳۳	-	-	۰/۰۷	۱/۳۳	۱/۳۳

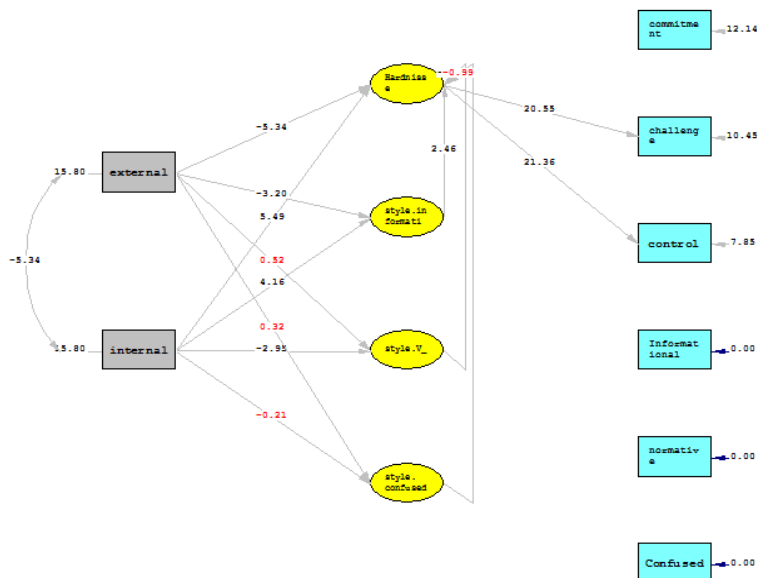
P<۰/۰۱ **, P<۰/۰۵*

با مدل است. در نتیجه داده‌های تجربی جمع‌آوری شده تو سط محقق مدل نظری تدوین شده براساس ادبیات پژوهشی را تأیید و نشان می‌دهد که مدل علی تدوین‌شده برای تبیین سرسختی روانشناختی دانش‌آموزان شهر کاشان براساس جهت گیری مذهبی و سبک‌های دلبستگی با میانجیگری سبک هویت یک مدل مطلوب است. میزان وار یانس تبیین‌شده سرسختی روانشناختی به وسیله ترکیب خطی متغیرهای برونزا و میانجی به ترتیب با ۰/۲۸ می باشد که نشان می‌دهد ترکیب خطی جهت گیری مذهبی، سبک های دلبستگی و سبک های هویت ۲۸ درصد از تغییرات سرسختی روانشناختی تبیین می‌کنند. جدول (۳) برآوردهای اثرات مستقیم، غیر مستقیم و کل متغیرهای برونزا و میانجی بر سر سختی روان شناختی

راکسب کردند. در سبک هویت سردرگم با میانگین ۲۷/۱۹ و انحراف معیار ۱۰/۷۷ حداقل نمره ۱ و حداکثر نمره ۵۰ را کسب کردند. در سبک دلبستگی ایمن با میانگین ۱۳/۸۸ و انحراف معیار ۴/۹ حداقل نمره ۵ و حداکثر نمره ۲۵ را کسب کردند. در سبک دلبستگی جتنابی با میانگین ۱۴/۷ و انحراف معیار ۴/۹۸ حداقل نمره ۵ و حداکثر نمره ۳۶ را کسب کردند. در سبک دلبستگی دوسوگرا با میانگین ۱۴/۸ و انحراف معیار ۵/۱ حداقل نمره ۵ و حداکثر نمره ۳۰ را کسب کردند بر اساس نتایج آماره‌های کجی و کشیدگی توزیع این متغیرها نرمال می‌باشد. جدول (۲) شاخص‌های برازش مدل پیش‌بینی سرسختی روانشناختی را نشان می‌دهد. شاخص‌های گزارش شده در تحلیل معادلات ساختاری جدول ۲ نشان‌دهنده برازش مطلوب داده‌ها

نمودار ۱- مدل استخراج شده از نرم افزار براساس ضرایب استاندارد

نمودار ۲- مدل استخراج شده از نرم افزار براساس آماره‌ی

سبک هویتی اطلاعاتی با $(\beta = 0.10, p < 0.05)$ ، سبک هویتی هنجاری با $(\beta = -0.18, p < 0.05)$ به صورت مستقیم سرسختی روانشناختی را پیش بینی می کردند. جهت گیری بیرونی با $(\beta = -0.13, p < 0.01)$ ، جهت گیری درونی با $(\beta = 0.18, p < 0.01)$ به صورت مستقیم سبک هویتی اطلاعاتی، جهت گیری درونی با $(\beta = -0.12, p < 0.05)$ به صورت مستقیم سبک هویتی هنجاری را پیش بینی می کردند. همچنین

رانشان می دهد. براساس نتایج جدول (۳) جهت گیری بیرونی با $(\beta = -0.21, p < 0.01)$ ، جهت گیری درونی با $(\beta = 0.23, p < 0.01)$ و سبک دلبستگی ایمن با $(\beta = 0.17, p < 0.01)$ به صورت مستقیم سرسختی روانشناختی را پیش بینی می کردند. جهت گیری درونی با $(\beta = 0.04, p < 0.01)$ و دلبستگی ایمن با $(\beta = 0.03, p < 0.05)$ با میانجی گری سبک های هویت سرسختی روانشناختی را پیش بینی می کرد.

نمودار (۱) مدل استخراج شده از نرم افزار را براساس ضرایب استاندارد نشان می دهد. نمودار (۲) نیز مدل استخراج شده از نرم افزار را براساس آماره تی نشان می دهد.

بحث

هدف این پژوهش بررسی مدل ساختاری سرسختی روانشناختی براساس جهت گیری مذهبی و سبک های دلبستگی با میانجی گری سبک های هویت در نوجوانان بود. نتایج این پژوهش نشان داد جهت گیری بیرونی به صورت منفی، جهت گیری درونی به صورت مثبت رابطه معنادار داشتند. سبک دلبستگی ایمن به صورت مثبت، سبک دلبستگی اجتنابی و دو سوگرا به صورت منفی با سرسختی روانشناختی رابطه معنی داری داشتند. جهت گیری درونی، به صورت مثبت وجهت گیری بیرونی، به صورت منفی با میانجی گری سبک های هویت با سرسختی روانشناختی رابطه معنی دار داشتند. سبک دلبستگی ایمن به صورت مثبت و سبک دلبستگی اجتنابی و دو سوگرا به صورت منفی با میانجی گری سبک های هویت با سرسختی روانشناختی رابطه معنی دار داشتند. سبک هویتی اطلاعاتی به صورت مثبت و سبک هویتی هنجاری و سردرگم به صورت منفی با سرسختی روانشناختی رابطه معنی داری داشتند. جهت گیری بیرونی به صورت منفی و جهت گیری درونی به صورت مثبت با سبک هویتی اطلاعاتی و جهت گیری مذهبی درونی به صورت منفی با سبک هویتی هنجاری و سردرگم رابطه معنی داری داشتند. یافته های حاصل از این پژوهش با یافته های سید میرزایی (SeyedMirzaei) و همکاران، (۲۰۲۲) (۸)؛ کاظمی (Kazemi) و همکاران، (۲۰۲۲) (۱۲) همسو هستند. در مطالعات مختلف ارتباط جهت گیری مذهبی با سرسختی روانشناختی بررسی شده است و اینکه مذهب نقشی مثبت در ارتقاء سرسختی روانشناختی دارد (۹). افراد دارای جهت گیری مذهبی درونی نسبت به افراد دارای جهت گیری مذهبی بیرونی از سرسختی بیشتر برخوردار هستند. از دلایلی که موجب میشود تا افراد با جهت گیری مذهبی درونی

مذهبی درونی از تعهد، چالش و کنترل بیشتری برخوردار باشند، این است که آنها هدفمند زندگی می کنند (۱۰). که این هدفمند بودن زندگی می تواند دارای تاثیرات مثبتی بر روی شخصیت افراد باشد و سپری در برابر سختی ها و عاملی در جهت سلامت روانی افراد باشد. افراد مذهبی، به دلیل داشتن یکسری اعتقادات و باورهای درونی رویدادهای استرس زا را به گونه ای متفاوت ارزیابی می کنند و در موقعیت های مختلف سازش و سرسختی بیشتری از خود نشان می دهند و پیامدهای روانی اجتماعی منفی کمتری را در مواجهه با رویدادهای استرس زندگی گزارش می کنند (۱۱). بنابراین، هر چه سطح دینداری فرد بیشتر باشد، به تبع آن، معنایی که به خود و جهان اطرافش می دهد، توأم با احساس ارزشمندی و هدفمندی است؛ به گونه ای که زمان استرس، همانند سپر عمل کرده و موجب می شود فرد به واسطه باورهای شناختی خود، فشار روانی را تعدیل کند فرد در برابر مشکلات سرسختی بیشتری از خود نشان دهد در واقع فرد سلامت روان بیشتر و بهزیستی روان شناختی بهتر دارد (۱۳). یافته دیگر این پژوهش رابطه بین سرسختی روانشناختی و سبک دلبستگی بود.

نتایج این تحقیق با یافته های پژوهش فخری (Fakhri) و همکاران، (۲۰۱۶)، (۱۴)؛ لطیف (Latif) & Ranjbarian، (۲۰۱۹)، (۱۵) همسو هست. در تبیین این یافته، میتوان گفت، افراد دارای سبک دلبستگی ایمن در مقایسه با افراد سبک های ناایمن از سرسختی بالاتری برخوردارند. مطالعات نشان داده که سبک دلبستگی ایمن، کیفیت زندگی، سرسختی روانشناختی بیشتر و علایم کمتر افسردگی در مواجهه با مصیبت را موجب می شود. تحقیق فینی (۱۹۹۹) نیز مؤید آن است که تفاوت در سرسختی افراد با دارای انواع سبک های دلبستگی از اثرگذاری سبک دلبستگی بر قابلیت مدیریت و مقابله با تنش ها می باشد (۱۴). به نظر می رسد افراد با سبک دلبستگی ایمن مشکلات را به گونه ای مثبت تفسیر می کنند و سعی دارند تا به سرعت، معنایی برای آن

بیابند. در پاسخ به چرایی رابطه معکوس سبک‌های ایمن با سرسختی روانشناختی می‌توان گفت که افراد دارای سبک ناایمن، نسبت به دیگران بی‌اعتمادند و سطوح پایینی از همبستگی و اتکای متقابل را نشان می‌دهند، سرسختی پایین‌تر و مقاومت کمتری در برابر موقعیت‌های تنش‌زا نشان می‌دهند (۱۵). از یافته‌های دیگر این پژوهش، این بود که بین «سبک‌های هویت» و «سرسختی روان شناختی» رابطه وجود دارد. به عبارت دیگر سبک هویتی اطلاعاتی با سرسختی روان شناختی رابطه مستقیم، مثبت و معنادار داشت و سبک هویت هنجاری و سردرگم با سرسختی روانشناختی رابطه مستقیم منفی و معنادار داشتند. می‌توان گفت، سبک هویت اطلاعاتی منجر به ارتقاء سرسختی روانشناختی می‌شود. سبک هنجاری و اجتنابی نیز با سرسختی روانشناختی رابطه معکوس و معناداری داشت. به این معنا که سبک هویت هنجاری و سردرگم بر سرسختی روان شناختی اثر منفی دارد و منجر به کاهش سرسختی روانشناختی می‌شود که این نتایج با یافته‌های مومنی جو (Momeni Joo) و همکاران (۲۰۲۲)، (۱۷) و صفری (Safari)، (۲۰۱۶)، (۱۸) همسو می‌باشد در بررسی ارتباط بین سبک هویت با سرسختی روانشناختی می‌توان گفت، سبک‌های هویتی بر سرسختی روانشناختی تأثیر مثبت می‌گذارند. ارتقاء و بهبود سبک‌های هویتی موجب بالا بردن سرسختی روان شناختی می‌گردد. لذا افزایش سرسختی روان شناختی می‌تواند عاملی جهت بهبود سلامت روان دانش آموزان گردد (۱۷). مذهب در شکل گیری هویت نقش اساسی دارد. علاوه بر این والدین هم در شکل گیری هویت فرزندان نقش مهمی دارند. بنابراین، هم‌دین و هم‌والدین در رشد، شکل‌دهی و اصلاح هویت فرزندان تأثیر مؤثری دارند (۱۸).

از نتایج دیگر این تحقیق، این بود که بین «جهت‌گیری مذهبی» با «سبک‌های هویت» رابطه وجود دارد. به عبارتی جهت‌گیری مذهبی بیرونی به صورت منفی و جهت‌گیری مذهبی درونی به صورت مثبت با سبک هویتی اطلاعاتی رابطه معنی‌داری داشتند. جهت‌گیری مذهبی بیرونی، جهت‌گیری

مذهبی درونی به صورت مستقیم سبک هویتی اطلاعاتی، جهت‌گیری مذهبی درونی به صورت منفی سبک هویتی هنجاری را پیش‌بینی می‌کردند. همچنین یافته‌ها نشان داد سبک هویت سردرگم/اجتنابی با جهت‌گیری مذهبی درونی، رابطه معکوس دارد. این یافته با نتایج تحقیقات افضل (Afzal) و همکاران، (۲۰۲۰) (۱۹) و صدیقی ارفعی (Seddiqi Arfai) و همکاران، (۲۰۲۱) (۲۰) همسو بود علاوه بر تطبیق بامباحث نظری، این یافته با پژوهش آدامز و اسمیت (۱۹۹۶) مبنی بر اینکه هویت موفق که با سبک اطلاعاتی و تا حدی هنجاری در مدل برزونسکی مطابقت دارد، پیش‌بینی کننده جهت‌گیری درونی است. در افراد با سبک غالب سردرگم-اجتنابی نسبت به افراد با سبک اطلاعاتی، میزان کمتری از دینداری مشاهده شده است و سطح تعهد آنها، اندک است. افرادی که سبک هویت اجتنابی دارند، محتوای مذهب را به صورت سطحی تفسیر می‌کنند و از بررسی موضوعات شخصی در امور مذهبی می‌پرهیزند (۱۹).

این یافته‌ها تأییدی بر نظریه (۱۹۶۸) Erikson در خصوص رشد روانی-اجتماعی در زمینه دستیابی به هویتی منسجم برای افزایش سلامت اجتماعی و کارکردهای روانشناختی است. بنابراین، افراد دارای سبک هویت اطلاعاتی، به میزان بیشتری به انجام امور دینی و مناسک مذهبی روی می‌آورند و میزان اعتقادات دینی آنان زیاد است. در رابطه سبک هویت اطلاعاتی با جهت‌گیری مذهبی درونی گفتنی است افراد دارای این جهت‌گیری، زندگی خود را پیرامون محورهای مذهبی خود ساختار بندی می‌کنند. از این رو، برای دستیابی به این نوع جهت‌گیری مذهبی، فرد به تعمق وسیع و همه‌جانبه در تمامی ابعاد زندگی نیاز دارد. بنابراین، بدون جست‌وجوگری و تفکر نمی‌توان به آن دست یافت. در مورد سبک هویت هنجاری جهت‌گیری مذهبی درونی به صورت منفی سبک هویتی هنجاری را پیش‌بینی می‌کرد. یعنی در افراد دارای سبک هویت هنجاری، اعتقادات مذهبی افزایش می‌یابد (۲۰). یافته‌های این فرضیه با نظریه برزونسکی (۲۰۱۳) مطابقت دارد. وی معتقد بود این دسته از افراد

(با هویت اطلاعاتی) بدون اینکه در فرایند اکتشاف درگیر شوند، متعهد می شوند. این گروه دارای تصویر ثابتی از خود و در جستجوی حمایت اجتماعی یا وابستگی فرهنگی اند. از آنجا که افرادی با این سبک هویت، دائماً در حال درونی سازی انتظارات و ارزش های دیگران مهم خود هستند، احتمالاً دین را نیز علیرغم اکتشاف کم درونی سازی کرده باشند. بنابراین، از نگاه سطحی و ابزاری به آن پرهیز می کنند. با در نظر گرفتن نتایج پژوهش، مشخص شد، بین سبک هویت هنجاری با جهت گیری مذهبی، رابطه منفی و معنادار وجود دارد. این بدین معناست که افراد با سبک هویت هنجاری دارای میزان پایینی از اعتقادات مذهبی اند. افرادی که سبک هویت هنجاری دارند، محتوای مذهب را به صورت سطحی تفسیر می کنند و از بررسی موضوعات شخصی در امور مذهبی می پرهیزند. محققان معتقدند فرد طی فرایند و هویت یابی، به دیدگاه خاصی پیرامون بعضی از مسائل از جمله مسائل مذهبی میرسد و این ایمان و اعتقاد او متقابلاً به هویتش استحکام بخشیده و او را در برابر دشواری های زندگی رهنمون خواهد شد. پژوهش حاضر مانند اکثر پژوهش ها با محدودیتهایی همراه بوده که شناخت آنها جهت انجام پژوهشهای بعدی و تلاش برای کاهش یا رفع این محدودیتهای منطقی به نظر میرسد. پژوهش حاضر بر روی دانش آموزان دوره دوم متوسطه اجرا شد، بنابراین در تعمیم یافته های آن به دانش آموزان سایر دوره ها جانب احتیاط رعایت شود. عدم آشنایی بسیاری از نوجوانان با پژوهش و امور تحقیقات که با جلسه توجیهی این مساله مدیریت گردید. استفاده صرف از پرسشنامه های خود گزارش دهی مخصوصاً برای از جمله محدودیتهای بود. لذا پیشنهاد می گردد بررسی موضوع تحقیق در سایر مناطق کشور به دلیل وجود شرایط فرهنگی و قومی گوناگون به منظور بررسی و مقایسه نتایج تحقیقات با یکدیگر پیشنهاد میگردد. استفاده از روشهای کیفی جمع آوری اطلاعات همچون مصاحبه برای مشخص شدن میزان سرسختی به عنوان روش مکمل پرسشنامه های خود گزارش دهی پیشنهاد میگردد. همچنین با توجه به رابطه منفی سرسختی با

افکار خودکشی در نوجوانان، پیشنهاد می شود برای افزایش سرسختی در آنها، زمینه لازم جهت آموزشها و کارگاه های آموزشی در راستای ارتقای و بهبود جهت گیری مذهبی و سبک های هویت گام برداشت.

نتیجه گیری

نتایج حاصل از تحلیل داده ها نشان داد جهت گیری مذهبی و سبک دلبستگی با میانجی گری سبک های هویت، توانسته اند نقش پیشبین در سرسختی روانشناختی دانش آموزان داشته باشد به عبارت دیگر جهت گیری مذهبی و سبک های دلبستگی منجر به بهبود و افزایش سبک هویت و موجب ارتقاء و افزایش سرسختی روانشناختی می شوند. ارتباط و هماهنگی بین متغیرهای جهت گیری مذهبی، سبک دلبستگی و سبک هویت با سرسختی روانشناختی بیانگر آن است که با ارتقاء مذهب و بهبود سبک دلبستگی و افزایش سبک هویت می توان سرسختی روانشناختی را در دانش آموزان افزایش داد. نوجوانان دارای گرایش مذهبی با سطح دین داری بالا و سبک دلبستگی ایمن، در مقابله با مشکلات و مسائل زندگی و امور تحصیلی سرسختی روان شناختی بیشتری راتجربه می کنند و می توانند بر مشکلات غلبه کنند. از سوی دیگر سبک هویت متغیری است که قادر است تقویت کننده ارتباط بین سبک دلبستگی یا سرسختی روانشناختی باشد. به این نحو که در دانش آموزان دارای سبک دلبستگی بهبود یافته، و هویت پایداری هستند موجب ارتقای سرسختی روان شناختی رافراهم کرد. با افزایش مذهب و ارتقا سبک های دلبستگی و با میانجی گری سبک هویت سرسختی روانشناختی دانش آموزان ارتقا می یابد. پیشنهاد می شود با آموزشهایی همچون: مهارت های حل مسأله، برقراری ارتباط مؤثر، مدیریت استرس و مهارت های زندگی، می توان سرسختی روانشناختی را افزایش داد.

تقدیر و تشکر

بدینوسیله از تمامی مدیران و معلمان و دانش آموزان و تمامی کسانی که ما را در انجام این پژوهش یاری

developments in psychology, educational sciences and education. 2022;20(50). (Persian)

6. Fouladi N, Shahidi E. [The Role of Personality Traits and Life Expectancy in Predicting Psychological Hardiness in Students Regarding Sexuality]. CPAP 2020;15(1):93-101. (Persian)

7. Kiyimba N, Anderson R. [Reflecting on cultural meanings of spirituality/wairuatanga in post-traumatic growth using the Māori wellbeing model of Te Whare Tapa Whā]. Mental Health, Religion & Culture. 2022;1(17).

8. Seyed Mirzaei S, Hatami M, Hasani, J. [Comparison of religious orientation, resilience and psychological flexibility based on metacognition levels in the spouses of martyrs of Alborz province]. Military Psychology. 2022; 13(50). (Persian)

9. Kazemi S, Ramazani, T, Bagharian, S, Banshi, MR, Khushnoud Z. The role of spiritual intelligence and identity styles in predicting the psychological toughness of medical students of Kerman University in 2017. Journal of Jiroft University of Medical Sciences. 2021;8(1):598-605. (Persian)

10. Akbari T, Haghi A. [Investigating the relationship between psychological toughness and religious orientation in students with learning disabilities]. International Conference on Religion, Spirituality and Quality of Life. July 2018 (Persian).

11. Bairami M, Ismailpour K, Rezaei ZA. [Comparative study of hard behavior and mental health in different levels of religiosity among the religious people of Khoys city]. Educational Sciences Quarterly. 2013; 5(19):75-90. (Persian)

12. Kazemi Sh, Ramezani T, Bagherian S, Baneshi MR, Khoshnah Z. [The role of spiritual intelligence and identity styles in predicting psychological hardiness of medical students of Kerman University in 2018]. Journal of Jiroft University of Medical Sciences. 2022;8(1). (Persian)

13. Jalilian Kaseb F, HojjatKhah M, Rashidi A. [Investigating the mediating role of psychological hardiness in the relationship between religious orientation, self-efficacy and self-concept with addiction tendency]. Quarterly Journal of Substance Abuse Research. 2015;10(40):39-46. (Persian)

14. Fakhri Z, Imani A. [Predicting adolescent psychological distress based on parents' attachment styles and perfectionism]. The first national conference of psychology and family counseling in Alborz province. 2016. (Persian)

15. Farsi Jani N, Ebshart MA, Moghadamzadeh A. Prediction of social adjustment based on attachment styles and cognitive emotion regulation strategies. Monthly Psychological Sciences. 2022;21(109):71-87. (Persian)

16. Berzonsky MD, Soenens B, Luyckx K, Smits I,

کردند، تشکر و قدردانی می‌کنیم. همچنین از معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی کاشان که در مراحل مختلف پژوهش ما را حمایت کردند تشکر و قدردانی می‌گردد.

ملاحظات اخلاقی

این مقاله مستخرج از پایان‌نامه دکتری می‌باشد که با کد خلاق (IR.KAUMS.REC.1401.020) طبق مصوبه کارگروه اخلاق در پژوهش، از دانشگاه علوم پزشکی کاشان مجوز لازم گرفته شد.

مشارکت نویسندگان

مفهوم و طراحی مطالعه: رامین تبرائی
جمع‌آوری داده‌ها: تحلیل و تفسیر داده‌ها و تحلیل آماری: طفرح دخت چینی
تهیه پیش‌نویس مقاله: رامین تبرائی و حسن میرزاحسینی
بازنگری انتقادی مقاله برای محتوای فکری مهم و نظارت بر مطالعه: رامین تبرائی

References

1. Nekokerdaran M, Yazdi M, Mardani M. [The relationship between psychological well-being and psychological hardiness with marital intimacy in married women of Qom city]. Quarterly Journal of Excellence in Counseling and Psychotherapy. 2022;1(10): 18-28.
2. Nordmo M, Hystad SW, Sanden S, Johnsen BH. [The effect of hardiness on symptoms of insomnia during a naval mission]. International Maritime Health. 2017;68(3): 147-152.
3. Maddi SR. [Hardiness as the Existential Courage to Grow Through Searching for Meaning]. In: J.A. Hicks & C. Routledge, The experience of meaning in life]. New York: Springer. 2013.
4. Kalinina NV, Solovyova AV, Popova TA, et al. [A Phenomenon of hardiness as an integral feature of teacher potential]. Cypriot Journal of Educational Sciences. 2020;15(5):1354- 1367.
5. Kheirabadi Z, Emdadi S, Hatami E, Amani O. [The relationship between early maladaptive schemas and psychological hardiness in the degree of craving in methamphetamine users: the mediating role of cognitive emotion regulation]. Journal of new

Papini DR, Goossens L. [Development and validation of the revised Identity Style]. Inventory (ISI5): Factorstructure, reliability, and validity]. Psychological Assessment. 2013;25(3),893.

17. Momeni Joo N, Rabbani R, Mirzaei Fanderokht O, Ramezani Ghahdrijani Z. [Predicting psychological hardiness based on identity style of students in the Corona era: the role of religious confrontations and moral intelligence]. Journal of Scholars. 2022; 19(4): 32-25. (Persian)

18. Safari S. [Investigating the relationship between identity style and psychological hardiness in Zahedan prisoners. The first international conference on the development and promotion of humanities in society]. 2016

19. Afzal A, Iqbal Malik N, Atta A. [Impact of Identity Styles on religious orientations in adolescent]. Pakistan Journal of Psychology. June 2020;51(1): 35-50.

20. Seddiqi Arfai F, Ganji M, Yazdani Varzaneh MJ, Nadi Ravandi M. The relationship between identity styles and religious orientation in students. Applied Sociology. 2021; 81(1): 1-22. (Persian)

21. Memon MA, Ramayah T, Cheah JH, Ting H, Chuah F, Cham TH. [PLS -SEM statistical programs: a review]. J Applied Structural Equation Modell. 2021;5(1):1-4.

22. Ghazanfari A. [Validation of Identity Style Questionnaire]. Ferdowsi University Educational Studies. 2014;17:81-96. (Persian)